

prikazi knjiga

Zvonimir Jakobović

Leksikon mjernih jedinica

Školska knjiga d. d., 4. obnovljeno izdanje, Zagreb, 2008.

ISBN 978-953-0-61482-6;

Urednica: Jelena Lončarić, Recenzenti: Vjera Lopac

i Mladen Jakovčić

145 stranica; cijena: 79,00 kn

Potkraj prošle godine završeno je tiskanje četvrtog obnovljenog izdanja *Leksikona mjernih jedinica* autora dr. sc. Zvonimira Jakobovića, leksikografa i poznatog pisca brojnih znanstvenih, stručnih i stručno-popularnih naslova. Kao i prvim trima izdanjima (1981., 1988., 1991.) i ovom četvrtom izdavač je Školska knjiga d. d. iz Zagreba, tisak je obavljen u Grafičkom zavodu d. o. o, Zagreb, a recenziju su proveli prof. dr. sc. Vjera Lopac i mr. sc. Mladen Jakovčić.

Od svog prvog izdanja *Leksikon mjernih jedinica* je, prema zamisli autora, namijenjen najširem krugu korisnika, kako bi im pružio kratku i sažetu informaciju o mjernim jedinicama kao i o nužnim pojmovima vezanim uz jedinice. Godina izlaska tog prvog izdanja bila je prijelomna, jer je primjena *Međunarodnog sustava mjernih jedinica* (SI), uz rijetke iznimke, bila od te godine zakonska obaveza. Tako je prvo izdanje, posvećeno razgraničavanju zakonitih mjernih jedinica od šume raznovrsnih do tada rabljenih jedinica, odigralo neobično važnu ulogu kod prilagođavanja jedinom zakonitom sustavu SI. I ovo četvrto, znatno obnovljeno izdanje ima sličnu ulogu kao i prvo, jer dolazi u vrijeme usklađivanja primjene zakonitih mjernih jedinica s najnovijim preporukama svjetskih mjeriteljskih ustanova i posebno sa smjernicama Europske unije. Poštujući te preporuke i smjernice, ovo obnovljeno izdanje *Leksikona mjernih jedinica* svakako se uvrštava u literaturu koja doprinosi procesu stvaranja svjetskog mjernog jedinstva.

Sadržajno se u ovom četvrtom izdanju *Leksikona mjernih jedinica* mogu razabrati tri cjeline. Prvu čine sva uvodna poglavlja nužna za razumijevanje mjeriteljskih pojmova, starih i novih sustava mjernih jedinica, zakonitih i posebnih jedinica te načina navođenja mjernih podataka. Od ukupnih 145 stranica Leksikona ovaj dio zauzima trećinu, u kojem se ističu poglavlja o Međunarodnom sustavu mjernih jedinica i o zakonitim mjernim jedinicama s njihovim zornim shematskim prikazom. Premda stari mjerni sustavi pripadaju povijesti, autor ih s pravom opisuje i uspoređuje sa zakonitim, jer se još i danas ponegdje snaga, npr. automobilskog motora, izražava u konjskim snagama, sila u kilopondima ili čak u kilogramima, a u tisku se često bez preračunavanja rabe mjerne jedinice angloameričkog sustava. Svakom se korisniku ovog leksikona može preporučiti, da barem jednom dobro prouči sadržaj ovog dijela Leksikona.

Centralni dio Leksikona (druga cjelina) svakako je *Abecedni popis mjernih jedinica*, koji na sažet način daje definiciju pojedine mjerne jedinice, navodi mjernu veličinu kojoj je jedinica pridružena, a kod izvedenih jedinica i vezu s osnovnim jedinicama mjernog sustava. U popisu se nalaze sve jedinice sustava SI, ali i jedinice mjernih sustava koje danas više nisu zakonite, što olakšava čitanje starije literature. Iz povijesnih razloga i s opravdanjem, ovdje se nalaze i prastare jedinice rabljene u prošlosti na tlu Hrvatske, čiji se tragovi i danas nalaze u govornom jeziku i pripadaju našoj kul-

turnoj baštini. Tako se primjerice može pročitati što je to *jutro* ili *ral*, *oka* i *lakat*, ali i ona prastara jedinica iz antičkog vremena *amfora*. Pojedine natuknice tiskane su obojeno. Tako se bez posebnog objašnjenja prepoznaje radi li se o jedinici SI, iznimno dopuštenoj jedinici ili predmetku. Znanstvenici, izumitelji i istraživači po kojima su neke jedinice nazvane kratko su spomenuti u posebnim natuknicama (Tesla, Faraday, Newton i dr.).

Treća cjelina sastoji se od 38 tabličnih priloga s navodima o osnovnim i izvedenim jedinicama SI, angloameričkim, prastarim domaćim i ruskim jedinicama, s ljestvicama jakosti vjetra i potresa te podacima o različitim konstantama. Pomoću ovih tablica čitalac može, bez potrebe vlastitog preračunavanja, doći do bilo koje veze starih i stranih jedinica sa zakonitim mjernim jedinicama SI. Na kraju Leksikona pored literature navedeni su najvažniji zakoni i propisi o mjernim jedinicama.

Četvrto izdanje *Leksikona mjernih jedinica* tiskano je u praktičnom malom formatu 130 × 190 mm, grafički je lijepo opremljeno i oplemenjeno s nekoliko slikovnih priloga starih mjernih uređaja prikazanih u boji i sjajnom tisku. *Leksikon* će poslužiti svakome koji traži kratku i sažetu informaciju o bilo kojoj mjernoj jedinici. Ponajprije onima koji rade u prirodnim i tehničkim poljima znanosti. Ali jednako tako i studentima različitih struka, kojima bi već od prvog semestra *Leksikon mjernih jedinica* uz matematički priručnik trebao biti uvijek pri ruci. Ne manje se to odnosi i na učenike srednjih škola, kako bi se zarana navikli na ispravno navođenje mjernih jedinica. Dopustite na kraju piscu ovog prikaza da izrazi i svoje intimno mišljenje. Jednako je pitanje opće kulture znanje da potrošenu električnu energiju plaćamo po kilovatsatu, a ne po kilovatu, kao što je i razlikovanje proze i poezije. U tome nam pomažu opći leksikoni, rječnici stranih riječi, no pored njih bi trebao uz bok stajati i *Leksikon mjernih jedinica*.

Stjepan Jecić